

รู้อย่างไม่รู้ - รู้อย่างผู้รู้

หลวงพ่อเทียน จิตตสุโก

ISBN 978-974-7190-68-7

รู้อย่างไม่รู้ - รู้อย่างผู้รู้ หลวงพ่อกุศล จิตตสุโก

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : มีนาคม ๒๕๒๙

พิมพ์ครั้งที่ ๒ : มีนาคม ๒๕๕๐

พิมพ์ที่ : บริษัท แอ็ดวานซ์ อินเทอร์เน็ต จำกัด

๖๙/๒ หมู่ ๑ อินทปัด ๑๕ ซอยเพชรเกษม ๖๙

ถนนเพชรเกษม แขวงหลักสอง เขตบางแค กรุงเทพฯ ๑๐๑๖๐

โทรศัพท์ ๐-๒๔๔๔-๐๒๔๕-๗ โทรสาร ๐-๒๔๔๔-๒๔๙๐

พิมพ์แจกเป็นธรรมทาน ห้ามจำหน่าย

ติดต่อรับได้ที่ห้องสมุดบ้านอารีย์

๑๗/๑ ซอยอารีย์ ๑ ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน

เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

โทรศัพท์ ๐-๒๒๗๙-๗๘๓๘ โทรสาร ๐-๒๒๗๙-๗๘๓๘

ผู้สนใจประสงค์จะจัดพิมพ์เพื่อเผยแพร่เป็นธรรมทาน โปรดติดต่อ

สำนักงานมูลนิธิหลวงพ่อกุศล จิตตสุโก (พันธ์ อินทผิว)

โทรศัพท์ ๐-๒๔๒๙-๒๑๑๙ โทรสาร ๐-๒๘๘๓-๗๒๗๕

คำนำ

เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๒๙ ข้าพเจ้าได้เดินทางจากจังหวัดเลย มากรุงเทพฯ และได้ไปพบแพทย์ที่โรงพยาบาลสมิติเวชในวันรุ่งขึ้น ซึ่งแพทย์ได้แนะนำให้เข้ารับรักษาตัวในโรงพยาบาลโดยเร็ว ดังนั้น ในวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๒๙ ข้าพเจ้าจึงได้เข้าโรงพยาบาลเพื่อรอ การผ่าตัดซึ่งทำในวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๒๙ ข้าพเจ้าได้พักรักษาตัว อยู่ในโรงพยาบาลจนถึงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๒๙ เมื่อคณะแพทย์ เห็นว่าปลอดภัยและแข็งแรงดีแล้ว จึงอนุญาตให้ออกจาก โรงพยาบาลเพื่อทำการรักษาในขั้นต่อไปที่โรงพยาบาลรามาริบัติ

อนึ่ง ในวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๒๙ คุณภาจ รักษ์มณี ผู้ตรวจ- ราชการกระทรวงมหาดไทย นายแพทย์ชัยยุทธ กรรณสูต และ คุณโอภาส เสวิกุล ผู้สื่อข่าวกรมประชาสัมพันธ์ ได้เข้าเยี่ยมและ สนทนาธรรมกับข้าพเจ้าที่โรงพยาบาลสมิติเวช โดยมีอาจารย์ชูศรี คุณโต และ คุณจำปา ร่วมสนทนาด้วย

ข้าพเจ้าไม่มีสิ่งอันใด ที่จะตอบแทนคณะแพทย์ พยาบาล ผู้ให้การรักษาดูแล ผู้มีอุปการคุณ และผู้เข้าเยี่ยมในขณะที่ ข้าพเจ้าเข้ารับรักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาลนอกจากธรรมะที่ข้าพเจ้า เรียนรู้มา จึงได้จัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้ขึ้นเป็นธรรมทานเพื่อ สอนองคุณดังกล่าว

หลวงพ่อเทียน จิตตสุโภ

บันทึกการจัดทำ

- มีการจัดวรรคตอนใหม่
- มีการเพิ่มเติมเครื่องหมายวรรคตอน เช่น ipsis และ อัญประกาศ
- มีการเพิ่มเติมการให้แบบตัวอักษร (แบบหนา, เอน ฯลฯ)
- ได้แก้ไขคำสะกด “กะพริบ” เป็น “กะพริบ” “สมมุติ” เป็น “สมมติ” และ “อริยสังคี” เป็น “อริยสังคี”
- ได้เพิ่มเติมรูปประกอบบท “วิธีเจริญสติในอิริยาบถนั่ง”

รู้อย่างไม่รู้ - รู้อย่างผู้รู้

ผู้ฟัง : คุณ...อ่านหนังสือ “การประจักษ์แจ้งสัจจะ” ของหลวงพ่อกแล้วสนใจ

ผู้ฟัง : เริ่มจะเข้าใจ

ผู้ฟัง : หลวงพ่อท่านศึกษามาทุกรูปแบบเป็นฐานก่อน เอ ! มันก็ไม่บรรลุนี่ ไม่พ้นโกรธ พ้นโลภ พ้นหลง คิดว่ามันคงไม่ใช่ ผมเองก็อ่านมาทุกอย่าง เช่น ของหลวงพ่อกอะไรต่ออะไรก็ได้อ่านศึกษามาก มาเห็นของหลวงพ่อกเข้าของหลวงพ่อกี่ง่าย ๆ และก็แปลกดี พอดีผมมีหนังสือติดมืออยู่ก็เลยให้คุณ...ไป คุณ...อ่านแล้วก็สนใจ

ผู้ฟัง : มีสงสัยอยู่นิดหนึ่งในหนังสือที่คุณ...ให้ ขณะนั้น หลวงพ่อกเป็นฆราวาสอยู่ใช่ไหมครับ สร้างสมมาก่อนหรือยัง ศึกษามาก่อนนานหรือยังครับ จึงอยากกราบเรียนถาม

ผู้ฟัง ไม่ได้เฉพาะเจาะจงว่าจะเป็นคนใดในทีนั้น,
ส่วนชื่อของบุคคล ในทีนี้จะขอละไว้เสีย.

หลวงพ่ : เรื่องการสร้างสมมาก่อนนี้ เป็นเรื่องของคำพูดที่พูดกันมานาน ว่าคนจะทำอะไรต้องมีการสร้างสมอบรมบารมี หรือให้ทานบ้าง รักษาศีลมาบ้าง ทำกรรมฐานมาอย่างนั้นอย่างนี้บ้าง นี่เป็นคำพูดของคนโบราณสอนกันมาอย่างนี้

แต่ความจริงแล้ว เข้าใจว่า - ถ้าทำให้ถูก มันไม่นาน เหมือนกับลูกกัญญาแจ ถ้าเราไขไม่ถูกจังหวะ มันก็ติดอยู่ เหมือนกับของที่คว่ำหน้าอยู่ เราไม่เคยไปหงายขึ้น มีแต่ไปหมนมันอยู่อย่างนั้น แต่พอดีเราไปพลิกขึ้น มันก็เปิด อันนี้ สมมติเอานะ หรืออย่างเช่นเกลือวนอดกับแหวน เราขันแน่นไม่คลายมันออก มันก็จับแน่นอยู่อย่างนั้น เราไม่รู้จ้กว่าแหวนมันมีเกลียวและที่ตัวนอตมันก็มีเกลียว แต่เมื่อเราไปจับมันคนละตัวหมนให้ถูกทาง มันก็เคลื่อนตัวมันเอง ให้เข้าใจอย่างนั้น มันไม่สำคัญเรื่องทำมานานหรือไม่นาน ไม่สำคัญ. อย่างที่หลวงพ่พูดอยู่เดี๋ยวนี้, คุณอายุกี่ปีแล้ว ?

ผู้ฟัง : ๖๕ แล้วครับ เดือนหน้าก็ ๖๖ ครับ

หลวงพ่ : ไม่สำคัญ. คือ เราได้ทำมาแล้วทุกอย่าง คุณต้องมีการให้ทานมาแล้วนะ

ผู้ฟัง : ครับ

หลวงพ่ : เคยทำบุญ รักษาศีลมาแล้วนะ

ผู้ฟัง : ครับ

หลวงพ่ : ส่วนเรื่องความสงบ อันนี้สำคัญ. คำว่า “สงบ” นี้ความจริงมันเป็นคำเดียวกัน ; แต่ความสงบที่เราสนใจกันนั้นโดยมากคนที่ไปทำความสงบไปทำขึ้นมาให้มันสงบ เพราะเราไม่เข้าใจความหมาย, ส่วนคำว่าความสงบในทางพุทธศาสนาสอนจริง ๆ คือ จบเรื่องกัน - หมายถึง การจบเรื่องกัน ไม่ศึกษาอะไรที่ใหม่อีกแล้ว

ผู้ฟัง : หมายถึงปล่อยวางใช่ไหมครับ สงบนี้ ?

หลวงพ่ : จะว่าหมายถึงปล่อยวางก็ได้ จะพูดว่าอย่างไรก็ได้ เรื่องคำพูดนี้มันเป็นเพียงการสมมติ คือว่า มันจบกันคือหมดการศึกษาตัวเอง ถึงจะศึกษาอันใดมันก็ไม่เข้าใจเรื่องอันนี้ เปรียบเสมือนเกลียวนอตกับแหวน มันจะคลายตัวมันเอง เกลียวมันคลายตัวมันออกแยกเป็นคนละส่วนกัน แล้วจะไปเรียนอะไร เรื่องมันก็เท่านี้เอง เมื่อเรารู้จักวิธีหมุนเกลียวมันออก พอตีหมุนจบ แล้วมันก็หล่นของมันเอง

ผู้ฟัง : หลวงพ่หมายถึงมันหมดความสงสัยเรื่องชีวิตใช่ไหมครับ ?

หลวงพ่ : คำว่าสงบนี้หมายความว่าหยุด ไม่ไปศึกษาอะไรที่ไหน ใครจะมาพูดอะไรมันก็ไม่ใช้เรื่องนี้ มันเป็นเรื่องอื่น เรื่องนี้มันจบกัน สงบหมายถึงหยุดการเรียนรู้ก็ได้ หยุดการเดินทาง หยุดการถอยหลัง หยุดการไปการมา ทั้งหมด นี่คือการสงบ เดินไปไหนมาไหนมันก็รู้จัก ความสงบ มันหมายถึงแค่นี้ แต่เรามักไปสร้างความสงบ และเข้าใจว่าต้องนั่งอย่างนี้ (หลวงพ่เอามือประสานที่หน้าตัก หลับตาลง เมื่อลืมตาขึ้นท่านพูดต่อไปว่า) นั่นไม่ใช่ความสงบ เราไปสร้างมันขึ้นมา *ความสงบ มันมีอยู่แล้ว* สมมติเอาใกล้ ๆ นะ อย่างที่คุณนั่งฟัง อยู่เดี๋ยวนี้นี้ เรียกว่าสงบก็ได้ ไม่คิดอะไรใช่ไหม ?

ผู้ฟัง : คิดตามหลวงพ่พูด

หลวงพ่ : เฉยๆ อยู่ใช่ไหม ?

ผู้ฟัง : ก็ - ฟังให้เข้าใจ

หลวงพ่ : แล้วเฉยๆ อยู่ ลักษณะนี้แหละ - สงบ. ใครพูดอะไรมาก็ต้องได้ยินและรู้เรื่อง ตาก็มองเห็นเช่นเห็นอาตมาอยู่ ถึงมองผ่านไปข้างหลังอาตมาก็มองเห็นได้ นี่เรียกว่าสงบ เราไม่ต้องไปหลับตา ไม่ต้องไปทำอะไร แต่จะหลับตาก็ได้ ไม่หลับตาก็ได้ ไม่ได้ห้าม หน้าตาของตา คือสามารถมองเห็น เราก็ให้มันทำหน้าที่ของมัน -

เท่านั้นเอง อย่าไปฝันมัน ถ้าไปฝันธรรมชาติของมัน
ก็ไม่ใช่สงบแล้ว นั่นฝันธรรมชาติมันแล้ว ความเข้าใจ
ของอาตมาเป็นอย่างนี้ แต่คนอื่นจะเข้าใจอย่างไรไม่ทราบ
คำพูดอันนี้มันไม่ได้เป็นของใคร ไม่ใช่เป็นของพระ
ไม่ใช่เป็นของเณร ไม่ใช่เป็นของผู้หญิง ไม่ใช่เป็นของ
ผู้ชาย ไม่ใช่เฉพาะเจาะจงว่าจะ เป็นของใครทั้งหมด
แต่มันเป็นของทุกคน ทุกคนต้องเป็นอย่างนี้ นี่จึง
กล่าวว่า มันไม่ขึ้นอยู่กับลัทธิหรือนิกาย ไม่ขึ้นอยู่กับ
กับคนที่มีความรู้หรือคนที่ไม่มีความรู้ มันขึ้นอยู่กับ
วิธีทำให้มันถูกเท่านั้นเอง เหมือนกับลูกกัญแจอย่าง
ที่พูดแล้ว ลูกของมัน ตัวของมันสอดเข้ากันหมุน
พอได้จังหวะมันไขออก แต่ทุกคนต้องไปที่นั่น หรือว่า
มาที่นี้ก็ได้. สมมติเอานะ, จะเป็นลัทธิใดก็ต้องมาที่นี้
ในชีวิตของคุณ...ขออนุญาตนะ ก็จะต้องประสบกับ
อันนี้จริงๆ ทุกคนที่อยู่ที่นี่ก็ต้อง มาที่นี้ นี่คือการสงบ
แท้ๆ ต้องเรียนรู้ไว้ รู้ไว้ล่วงหน้าก็ดี ถ้าเราไม่รู้ล่วงหน้า
เราจะมีอาการสงสัย แต่ทุกคนหนีไม่พ้น คำว่า **หนีไม่พ้น**
นี่พอที่จะจับคำพูดได้ไหม ?

ผู้ฟัง : หมายถึงว่าต้องจบสิ้นสุดลงจุดหนึ่งใช่ไหมครับ ?

ผู้ฟัง : หนีไม่พ้นจุดนี้

หลวงพ่ : เข้าใจไหม ? คือ พุดง่าย ๆ ทุกคนต้องตาย ตายแน่ พระสงฆ์ก็ตายใช่ไหม ? โยมก็ตาย คนไทยก็ตาย คนจีนก็ตาย ขึ้นชื่อว่าคนแล้วทุกคนต้องตายทั้งหมด แม้สัตว์เดรัจฉานก็ตายแต่สัตว์เดรัจฉานนั้นมันไม่มีปัญญา มันไม่มีความสามารถ สอนแล้วมันก็ไม่จำไม่ได้ เป็นอย่างนั้น สำหรับคนมันมีปัญญาสามารถจำได้ คนที่ไม่เคยได้ฟัง เมื่อฟังบ่อย ๆ ก็เข้าใจ แต่ถึงไม่รู้ ก็ยังเข้าใจไว้ก่อนได้ บางครั้ง คนมีปัญญาเมื่อพูดให้ ได้ยินได้ฟังแล้วก็จำได้เอาไปใช้ได้ คือ ความคิดนี้แหละ ความคิดนี้ ทุกอย่างมันไปรวมที่ความคิด ตาเห็น ตามันไม่รู้ ใจมันเป็นคนรู้ใช่ไหม หูฟังเสียง หูมันไม่รู้ มันส่งให้ใจทั้งหมดเลย ตา หู จมูก ลิ้น กาย มัน ล้มผัสที่ไหน มันก็ส่งไปที่ใจให้รับรู้ จึงว่า *เรามาจับที่จุดเดียว มันเรื่องเดียว คือ เราทำฐานะทางจิตทางใจเรา นี้แหละ. แต่ไม่ต้องไปทำมันหรอกนะ. คุณ...วันหนึ่ง คิดกี่ครั้ง ?*

ผู้ฟัง : หลายเรื่องครับ

แต่อยากทราบเรียนหลวงพ่ว่า ผมก็พยายามทำใจ ให้ลึ้ม ให้ปล่อยวางให้สงบ แล้วแต่จะพูด แต่ว่าใน อีกด้านหนึ่ง หลวงพ่ครับ ความผูกพันอะไรต่างๆ

มันก็หึงไม่ได้ มันก็ต้องทำให้เสร็จไป แต่ก็ประสบกับตัวเองเหมือนกันครับว่า ถ้าเราไปห้วงอะไรมากเกินควร มันก็แะอะไรให้ดีขึ้นไม่ได้ แล้วมันก็มีแต่ความลำบากมากขึ้น ผมเองก็พยายามครับ ทุกวันนี้ผมก็พยายามเข้าใจ พยายามศึกษาถึงพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าให้เข้าใจมากที่สุด แต่ก็รู้ตัวครับว่าเทียบกับคนอื่นแล้วก็ยังน้อย เพราะว่าเวลาที่เรามาดูหรือมาอ่านหรือมาคิดนี่มีจำกัด พอดีคุณ...ให้หนังสือมาคำนั้นผมก็ไปอ่าน ก็รู้สึกว่าจะตรงไปตรงมาดี เล่มที่ท่านไปสังคปริวรรตครับ ก็อ่านไปเยอะแล้วครับแต่ยังไม่จบคืนหนึ่งอ่านสักห้าหน้าหกหน้าก็รู้สึกว่าได้ประโยชน์เกือบทุกอย่าง

หลวงพ่ : นี่แหละ มันไม่เข้าใจ, ที่คุณ...พูดเมื่อก็นี้ว่า พยายามทำความเข้าใจ.

ผู้ฟัง : ครับ ถ้าปล่อยวางไม่ได้ ถ้านอนไม่หลับก็อาจตายไปแล้ว

หลวงพ่ : เดียวก็คิดอันนั้น เดียวก็คิดอันนี้ อันความพยายามทำความเข้าใจกันอย่างนั้น ถ้าเราไปทำความเข้าใจกันอย่างนั้น เราไปเข้าใจกันอย่างนั้น ถ้าเราไปทำความเข้าใจกันอย่างนั้น เราจับมันแล้ว เราไม่รู้จักความคิดแล้ว เราไปคิดขึ้นมาว่า “จะปล่อยวาง” มันจึงเป็นสองเรื่องแล้ว เป็นความคิดสองชั้นแล้วนะมัน มันคิดมา

มันไม่รู้จักริธีที่จะปล่อยวางมันทุกซ์นะ เมื่อเราไปคิดพยายามจะปล่อยวางมัน มันก็เป็นสองทุกซ์เข้าไปแล้วหนึ่ง - มันคิดไปตามเรื่องของมัน สอง - เราไปพยายามปล่อยวางมัน เป็นสองทุกซ์แล้วนะ ขออนุญาตนะเข้าใจคำพูดอันนี้ใหม่ หนึ่ง - มันคิด คุณว่ามันคิดแล้วมันเป็นทุกซ์ นอนไม่หลับ สอง - คุณพยายามไม่ให้มันคิดใช่ไหม พยายามปล่อยวางใช่ไหม

ผู้ฟัง : ครับ ก็ทำอยู่อย่างนั้น

หลวงพ่อ : นั้น มันเป็นสองเรื่องแล้วนั้น สองทุกซ์แล้ว ไม่ใช่ให้เราไปพยายามมัน ที่เราไปพยายามนั้นแหละ เราไปทำให้มันทุกซ์แล้ว

ผู้ฟัง : แล้วจะทำอย่างไรครับ ?

หลวงพ่อ : เราเพียงรู้

ผู้ฟัง : ไม่คิดถึง ?

หลวงพ่อ : ไม่คิด

คือ พอดีคุณคิด - บ๊อบ - ขึ้นมา คุณต้องปล่อยทันที คือ มาเอาความรู้สึก คุณจะทำอะไรอยู่ก็ทำ กำมือก็ได้เหยียดมือก็ได้ ฯลฯ

ผู้ฟัง : ทำเล็ยอย่างอื่นไม่ให้มันนึกถึง ?

หลวงพ่ : ทำอย่างอื่น แล้วคุณจะได้รู้สถานที่ที่ตรงนั้นเอง
ที่พระพุทธรูปเจ้าท่านเคยสอนเอาไว้ : **ทุกข์** - ให้กำหนดรู้
ใช้ใหม่, **สมุทัย** - ต้องละ, **มรรค** - ต้องเจริญ, **นิโรธ** -
ทำให้แจ้ง, ๔ ข้อนะ. ตรงนี้แหละที่เราเข้าใจไม่เหมือนกัน
แล้วแต่ใครจะเข้าใจ คือคำพูดนั้นมันสั้น

ทุกข์ - นี่ เรากะปริบตา เราหายใจ ฯลฯ เราเคลื่อนไหว
มันเป็นตัวทุกข์อยู่แล้ว ให้รู้จักสิ่งที่เคลื่อนไหว
ภายนอกนี้เป็นทุกข์

สมุทัย - ต้องละ แต่เราไม่รู้ตัวที่ต้องละ อันนี้มันคิด -
ปั๊บ - เราก็ไปคิดอีก มันก็เป็นสองชั้น เราไม่ได้ละ
ที่นี้พอดีมันคิด - ปั๊บ - เรามาทำความรู้สึก มันวาง
มันเอง มันต้องปล่อยตัวมันเอง

มรรค - ต้องเจริญ มรรคต้องทำบ่อยๆ เมื่อทำบ่อยๆ
ก็มีความชำนาญชำนาญมีความคุ้นเคยกับสิ่งนี้ที่มันเจริญ
ที่มันต้องมากขึ้น

นิโรธ - คือทำให้แจ้ง สิ่งนั้นแหละมันจะคลายตัว
มันเองเหมือนแหวนกับนอตนั้นแหละ มันจะค่อย
หมุนคลายเกลียวมันออก คลายเกลียวมันออกแล้ว
มันจะหลุด เมื่อมันหลุดแล้วคุณก็ต้องรู้ -- “โอ !
มรรคต้องเจริญ นิโรธทำให้แจ้ง” คำว่าทำให้แจ้งนั้น
คุณจะไปแจ้งอะไร ? ก็ - ความเกี่ยวเนื่องกับชีวิต

ของคุณ ต้องรู้, รู้ชีวิตของคุณนั้นแหละ ไม่ใช่ไป
รู้ชีวิตคนนั้นรู้ชีวิตคนนี่. นี่อาตมาไม่ได้พูดถึงเรื่อง
ทรัพย์สิ้นเงินทอง เรื่องนั้นอาตมาไม่เคยเรียนอาตมา
พูดไม่ได้ วิธีที่จะทำให้มีเงินนั้นไม่ใช่เรื่องนี้ อันนั้น
เป็นเรื่องของคนมีปัญญาอีกอย่างหนึ่ง ส่วนอันนี้มัน
ไม่ใช่เป็นเรื่องปัญญาอย่างนั้น. *นิโรธ - ทำให้แจ้ง คือ
แจ้งเมื่อสภาพมันหลุด* “อ้อ ! เราทำอย่างนี้มันจึงเป็น
อย่างนี้ หากเราไม่มาทำอย่างนี้สิ่งนี้มันก็ต้องอัดแน่น
ติดแน่นอยู่อย่างนี้ เมื่อเรามาหมุนเกลียวตัวนี้ โอ !
หมุนเกลียวตัวนี้มันคลายเกลียวตัวนี้มันก็เลยหลุด
ออกจากตรงนี้ เท่านั้นเอง.”

ผู้ฟัง : ประโยชน์ของมันล่ะครับ ?

หลวงพ่ : *ประโยชน์หรือผลของมัน คือ มันหลุดออกจากกัน*

ผู้ฟัง : เมื่อมันหลุดออกจากกัน ปัญญาหรือความเป็นมนุษย์
ยังอยู่ ?

หลวงพ่ : มันก็ยังมีลมหายใจได้

ผู้ฟัง : ก็ยังต้องหาเงินหาทองอยู่ ?

หลวงพ่ : ก็ต้องเป็นไปตามหน้าที่ ไม่ใช่จะไม่หาเงิน ไม่ใช่อย่างนั้น
ถ้าไม่หาเงินอย่างนั้น พระพุทธเจ้าก็สอนให้คนเกียจคร้าน

เอาเปรียบสังคม พระพุทธเจ้าท่านสอนให้คนทุกคน
ทำการงานตามหน้าที่ แต่อันนี้ต้องเรียนรู้เอาไว้
เท่านั้นเอง จึงว่า - ไม่ใช่เป็นของพระ ไม่ใช่เป็นของเณร
ไม่เป็นของใครทั้งหมด ไม่ขึ้นอยู่กับลัทธินิกาย ไม่เป็น
ของคนจีนหรือของคนไทย หรือของพุทธของคริสต์
ของอิสลามของพราหมณ์ หรือของใครโดยเฉพาะ
ไม่ใช่อย่างนั้น คือ **มันมีอยู่ในคนทุกคนอยู่แล้วนี่**

ผู้ฟัง : ทุกคนมีอยู่แล้ว ?

หลวงพ่อก : มีแล้ว

ผู้ฟัง : เพียงแต่จะใช้มันถูกหรือเปล่า ?

หลวงพ่อก : ก็เท่านั้นเอง. **มีอยู่แล้วทุกคนนะเดี๋ยวนี้** เพียงแต่ว่า
สภาพของมันนั้น เราจะเข้าไปจับจุดนั้นได้เมื่อใด -
เท่านั้นเอง **แต่เราต้องรู้จักวิธี.**

ที่หลวงพ่อกพูดเมื่อกี้นี้แหละ ที่ว่ามรรคต้องเจริญ เราก็
ไม่รู้จักรมรรค นอกจากนี้เราก็ไม่รู้จักรว่าสมุทัยต้องละ
นิโรธทำให้แจ้งเราก็ไม่รู้ ทุกข์ต้องกำหนดรู้เราก็ไม่รู้
เมื่อเราไม่รู้สิ่งเหล่านี้ แล้วเราเอาลูกกุญแจเข้าไปใน
ลูกกุญแจ มันก็เลยไม่ถูกฝักถูกตัวของมัน ลูกกุญแจ
นั้นมีหลายดอกแต่แม่กุญแจมีอันเดียว จะเอาลูกไหน
สอดเข้าไปมันก็เข้าได้ทั้งนั้น แต่ถ้าไม่ใช่ลูกของมันๆ

ก็ไขไม่ได้ ถ้าเป็นลูกของมันจริง ๆ เป็นตัวของมัน
จริง ๆ สอดเข้าไปนิดเดียวมันก็ไขได้ทันทีนะ

ผู้ฟัง : ครับ

หลวงพ่ : ก็เท่านั้นเอง จึงว่า - *มรรคต้องเจริญ* คือ - **ให้รู้ความคิด.**
พอดีมันคิดขึ้นมา เราอย่าไปพยายามให้มันหยุด อย่า
ไปห้าม, *เรามารู้สึก* ; มันคิดไม่หยุดนะ, เราก็กำมือ
กะพริบตา หายใจแรง ๆ ฯลฯ หรือจะเอามือทำอย่างนี้
ก็ได้ (หลวงพ่อยกมือขึ้น-ลง) ; คุณจะทำวิธีไหนก็ได้
แล้วแต่คุณ แล้วมันจะไปวางความคิดมาอยู่กับความ
เคลื่อนไหวตัวนี้

ผู้ฟัง : ทำอย่างนี้เพื่อให้เปลี่ยนเสียใหม่ครับ ?

หลวงพ่ : ให้มันหยุดในความคิดนั้น มันจะวาง

ผู้ฟัง : ให้มันวาง ให้มันสงบ ให้ยุติ

หลวงพ่ : มันจะหยุด.

ทำบ่อย ๆ ทำไป แล้วคุณจะรู้เอง ; ที่หลวงพ่พูดให้
ฟังนี้เป็นเรื่องเป็นราวเท่านั้น, แต่เมื่อคุณรู้ คุณจะร้อง
อ้อ! เรื่องนี้ - ทำให้แจ้ง จึงว่า นิโรธ - ทำให้แจ้ง.
คุณรู้เองแล้วคุณก็ต้องแจ้ง ไม่ใช่หลวงพ่พูดแล้วคุณ
จะรู้ได้, ก็รู้ - แต่รู้ได้เพียงสัญญา รู้จักเรื่องราวเท่านั้น.

คุณต้องทำเอง

แล้ว - “อ้อ! ที่ว่า ให้แข็งแรง นั้น มันมา รู้มันนี่ ;
เพราะสิ่งนี้มันหลุดออกจากสิ่งนี้, เพราะสิ่งนี้จับอย่างนี้
มันต้องมาอย่างนี้, จับอย่างนี้ มันต้องไปอย่างนี้ ฯ”

ผู้ฟัง : หลุดพันไปใช่ไหมครับ ?

หลวงพ่อก : ก็นิโรธแปลว่าทำให้แข็งแรง นิโรธแปลว่าพันไป เมื่อมัน
ยังไม่แข็งแรง มันก็พันไปไม่ได้

ผู้ฟัง : หลวงพ่อครับ ที่หลวงพ่อบอกว่าให้พลิกมือ หรือว่าให้ขยับ
ให้รู้สึกนี้ เพื่อให้มันปล่อยจากความคิดอันนั้นของมันเอง
มันเอง โดยปกติ คนทั่วไปเวลาเขาทุกข์ขึ้นมา เขาก็
ไปฟังเพลง ไปดูหนัง ไปเดินเที่ยว อันนี้มันจะต่างไป
จากที่หลวงพ่อนำเสนออย่างไร เพราะวิธีนั้นเขาก็ลืม
ของเขาได้เองเหมือนกัน ปล่อยจากความคิดอันนั้น
ได้เองเหมือนกัน

หลวงพ่อก : มันต่างกัน เพราะมันไม่ใช่ลูกของกุญแจอันนั้น เมื่อ
สอดเข้ากันแล้วมันไม่ไข อันนั้นเขาเรียกว่า “ระงับไว้”
เคยเห็นโคลนตมบ้างไหม ?

ผู้ฟัง : ครับ

หลวงพ่ : โคลนตมอย่างเช่นตามห้องทุ่งห้องนาหะ พอัวควาย
เดินเหยียบน้ำเหยียบตมไป น้ำมันต้องชุ่มใช้ไหม ?

ผู้ฟัง : ครับ

หลวงพ่ : พอนานๆ ไป ตมเลนนั้นมันจะตกตะกอน น้ำจะใส
แต่ตมเลนไม่ได้หนีไปจากที่นั้น พอดีมีลมมีพายุ
มีอะไรกระทบที่ตรงนั้น น้ำจะกระเพื่อมตมเลนก็จะ
ชุ่มขึ้นมาทันที อย่างวิธีที่เราไปดูหนังดูละคร หรือเรา
ไป**ทำความสงบ** ตมตะกอนนั้นมันไม่ออกมันยังขังตัว
อยู่ที่นั่น มันพร้อมที่จะผุดขึ้นมาได้. ส่วนอันนี้ - มัน
เป็นคนละเรื่องกัน, อย่างที่หลวงพ่พูด พอดีมันคิดปั๊บ
เราทำความเคลื่อนไหวให้มันวางความคิด เหมือนกับ
เราเอาน้ำในขวดที่มีตะกอนไปกรอง ตะกอนก็อยู่ส่วน
ตะกอน น้ำก็อยู่ส่วนน้ำ จะเอาเข้ากันก็ได้แต่ไม่ใช่ว่า
มันจะเป็นอันเดียวกัน ที่เราไปเข้าใจว่าน้ำชุ่มนั้น แต่
ความจริงแล้วน้ำไม่ได้ชุ่ม น้ำมันก็เป็นน้ำ ตะกอน
ต่างหากเล่าที่มาทำให้น้ำชุ่ม --- เท่านั้นเอง.

อย่างที่เรารู้ จิตใจเรามันคิด เราทุกข์ แต่ความจริง -
ใจมันไม่ได้ทุกข์ แต่เราไปเข้าใจเราไป**รู้**เอาเองว่าใจมัน
เป็นทุกข์, มันไม่ใช่ใจทุกข์นะ **ตัวทุกข์นั้นคือตัวคิด**
นั่นเอง ; คือเราไม่รู้ตัวสมุทัยนี้แหละ. พอดีมันคิด -

บู๊บ - เราไม่เห็นเมื่อมันคิด เราก็ไม่รู้ไม่เข้าใจสถานที่
ที่มันคิด เราก็เลยเข้าไปในความคิด เมื่อเข้าไปใน
ความคิดแล้วเราก็หยุดมันไม่เป็น มันจึงคิดต่อเป็น
เรื่องไป แล้วก็ไปหาวิธีมาระงับมันอย่างที่คุณ...พูด
คือไปหาวิธีมาระงับมันนั้นแต่ความจริงสิ่งนั้นไม่ใช่
เป็นสิ่งที่จะไประงับมันได้ เป็นเพียงเราไปทำให้มันลืมน
เท่านั้นเอง

ผู้ฟัง : ลืมได้ชั่วคราว

หลวงพ่ : นั่นแหละ.

สมมติว่า --- ชยับมานี่หน่อย (คุณ...ชยับเข้าไปใกล้ท่าน)
เอามือมาจับมือหลวงพ่ไว้ (ท่านส่งนิ้วชี้ให้คุณ...กำไว้
แล้วหลวงพ่ก็เคลื่อนมือไปมาโดยมีมือคุณ...กำนิ้ว
ท่านอยู่), นี่แน่ะ ! มันติดกันอยู่อย่างนี้นะ มันก็ไป
ด้วยกัน, อันนี้ก็อย่างกรณีที่คุณ...พูด นี่มันไปด้วยกัน,
หลวงพ่อยากออกแล้วออกไม่ได้ ; แต่พอนานๆ ไป
คุณก็ปล่อยมือหลวงพ่ออก (คุณ...ปล่อยนิ้วมือ
หลวงพ่). ทีนี้เอาใหม่กำทันทีนะ กำเลย (หลวงพ่
ยื่นนิ้วให้อีก แต่พอคุณ...จะกำ ท่านก็ถอดนิ้วหลบ
ทันที -- ทำอย่างนี้อยู่หลายครั้ง --- ทุกคนหัวเราะ) นี่
มันจะเป็นอย่างนี้นะ. นี่เพียงสาธิตเพื่อให้คุณเข้าใจว่า

พอดีคิดปั๊บ ใ้ให้คุณวางปั๊บอย่างนี้ คิดปั๊บ - วางปั๊บ.
มีเงินเหรียญบ้างไหม ? (คุณ...ยื่นเหรียญให้หลวงพ่อ)
ทำพอได้เป็นอุบายนะ (คุณ...แบมือหงายไว้ หลวงพ่อ
เอาเหรียญบาทวางบนมือคุณ...) เอ้า คำว่ามี (คุณ...
คำว่ามือลง แต่กำเหรียญไว้ไม่ให้หล่น)
แน่ะ ! มันไม่หลุด

ผู้ฟัง : ก็กำมือไว้ มันก็ไม่หล่นครับ

หลวงพ่อ : นั่นสิ มันเป็นอย่างนั้น ; ตัวสมุทัยที่ต้องละนี่นะ, นี้คุณ
วางไม่ได้, ตัวสมุทัยนั้นมันกำเข้า.

ผู้ฟัง : ครับ (คุณ...พลิกมือหงายขึ้นอย่างเดิม เหรียญยังอยู่
บนฝ่ามือ)

ผู้ฟัง : กำหวงลูกครับ กำเรื่อย (อีกคนเสริม)

หลวงพ่อ : มันเป็นอย่างนั้น.
เอ้า ! บัดนี้ - สมุทัยต้องละ. เอ้า ! คำว่าลง.

ผู้ฟัง : ไม่ต้องกำ

ผู้ฟัง : (พลิกมือคำว่าลง เหรียญหล่นไปจากมือ)

หลวงพ่อ : แน่ะ !

ผู้ฟัง : ใ้มันตกไป

หลวงพ่ : นั่น ! มันเป็นของมันเอง

ผู้ฟัง : หลุดพันไป

ผู้ฟัง : อย่าไปกำมันไว้

หลวงพ่ : **อย่าไปคิดมัน.** ถ้าไปกำ, กำก็หมายถึงคิดนั่นเอง ; แล้วพอคุณไปคิดเข้ามันก็เป็นสองชั้น.

ผู้ฟัง : คิดนี่เป็นทุกข์ใช่ไหมครับหลวงพ่ อย่างคิดเรื่องหน้าที่การงาน.....

หลวงพ่ : *ตัวคิดเป็นทุกข์* แต่ที่เราไม่รู้ เราไม่เห็นตัวนี้ พระพุทธเจ้าท่านสอนว่า สมุทัย - ต้องละ สมุทัย - ทำให้ทุกข์เกิด ; ก็ตัวคิดนี่เอง, เราไม่รู้เมื่อมันคิดขึ้นมาเราก็ละมันไม่ได้ เราก็ไปเอาของข้างนอกมาแบกมาถือ

ผู้ฟัง : แล้วเราไปกำมันไว้ (หัวเราะ)

หลวงพ่ : พอดีเราคิด - ปู้บ - เราเห็น, “อ้อ ตัวนี้เอง” ; อันนี้ - มันไม่ใช่การงานหาเงินหาทองอะไรอย่างนั้นนะ. อย่างคุณนั่งคุยกับหลวงพ่อยู่ที่นี่ คิดก็ครั้งแล้วคุณรู้ใหม่, แต่บางทีกินข้าวอยู่คิดขึ้นมาคุณอาจจะรู้. คุณยื่นมือมาหน่อย นี่นะ ! (หลวงพ่ยื่นนิ้วชี้ให้คุณ.....กำอีก แล้วเคลื่อนมือไปมาโดยที่คุณ.....ยังคงกำนิ้วมือหลวงพ่ไว้) เต็มวันนี้คุณเป็นอย่างนี้ มันไปอยู่อย่างนั้นนะ พอดีมันคิดปู้บมันลากเราไปอย่างนี้.

แต่ถ้ามันคิด - ปู้บ - ฐู้ - “อ้อ !” ; คุณ ฐู้เท่านั้นเอง
มันหยุด ; มันหยุดมันเอง. จึงว่า - ทุกคนมันเป็นแล้ว
จึง ไม่เป็นของใคร เป็นของสำหรับบุคคลผู้รู้เท่านั้นเอง.
แต่ว่าทุกคนต้องมา ที่นี้ จริงๆ ทุกคนต้อง หนีไม่พ้น
คือความตายมันจะมาที่ตรงนี้ก่อน ถ้าเรารู้จักวิธีที่จะ
วางสิ่งนี้เสียก่อนแล้ว มันก็เรียบร้อยเท่านั้นเอง ไม่มี
เรื่องอะไร

ผู้ฟัง : วิญญาณมีใช่ไหมครับ ?

หลวงพ่ : ก็มีสิ ถ้าไม่มีวิญญาณคุณจะรู้สึกได้อย่างไร

ผู้ฟัง : อย่างที่ผมเคยอ่านหนังสือ บอกว่าคนเราตายก็เป็น
การแยกระหว่างวิญญาณกับร่างกายอย่างนั้นใช่ไหม
ครับ เป็นการแยกกันไป ร่างกายก็แตกดับไป วิญญาณ
ก็ล่องลอยไปเรื่อย

หลวงพ่ : อันนั้น มันเป็นเรื่องที่เราจะจับเอามาพูดให้กันฟัง
ไม่ได้นะ วิญญาณแปลว่ารู้ใช่ไหม เอ้า ! สมมติว่าคน
มีตา ลืมตาอยู่แต่มองอะไรไม่เห็น คนนั้นตาเขามี
วิญญาณไหม ?

ผู้ฟัง : ไม่มีครับ, หมายถึงคนตาบอดหรือไงครับ ?

หลวงพ่ : สมมติเอา แม้ตาไม่บอดก็ตาม ไม่รู้ก็ถือว่าตาหมด
วิญญาณ วิญญาณก็แปลว่ารู้^๑นั่นเอง เรียกว่าวิญญาณบ้าง

ปัญญาบ้าง แล้วแต่พระพุทธเจ้าท่านจะตรัสอย่างไร
ให้คนเหล่าต่างๆ ฟัง. อันที่ว่าตายแล้ววิญญานมัน
จะเป็นอย่างไรอย่างนี้ อันนั้นมันมีมาก่อนสอนกัน
มาก่อนหน้าพระพุทธเจ้าจะอุบัติขึ้นนะ คือเขาสอน
กันมาอย่างนั้น เรื่องทุกข์ เรื่องสวรรค์ เรื่องนรก
เรื่องนิพพาน เขาก็มีสอนกันมาก่อนแล้ว

ผู้ฟัง : เป็นความเชื่อกันมา ?

หลวงพ่ : เพราะเหตุนี้แหละ พระพุทธเจ้าท่านก็อยากรู้ว่ามันเป็น
เป็นความจริงเท็จแค่ไหน, พระองค์ก็ศึกษามาจากครู
อาจารย์ ซึ่งมันก็เป็นเพียงเรื่องเล่าๆ ให้กันฟัง ; ก็ไม่รู้.
ต่อมาพระองค์มาศึกษาเอง ไม่มีครู ไม่มีอาจารย์ ก็จึง
มารู้ --อ้อ วิญญานก็หมายถึงรู้อันนี้ - สิ่งนี้ หมายถึง
สิ่งนี้ - สิ่งนี้เท่านั้นเอง. จึงว่า ทุกข์ - ต้องกำหนดรู้
สมุทัย - ต้องละ มรรค - ต้องเจริญ นิโรธ - ทำให้แจ้ง
เรียกว่า อริยสัจสี่ ซึ่งก็มี ๔ ข้อเท่านั้น

ทุกข์ เราไม่รู้ว่าทุกข์ เราไปเห็นว่าทุกข์เป็นสุข - นี่สำคัญ
อย่างตา นี้เราสามารถจะมองเห็นได้ พระพุทธเจ้าตรัส
ว่าตามันไม่รู้ ใจมันออกไปข้างนอก มันไปรู้ว่าสว
ว่าไม่สว มันเป็นทุกข์ ส่วนตามันไม่รู้ว่าทุกข์.

บัดนี้ พระพุทธเจ้าว่า เออ ! สภาพของรูปมันต้องขยับ
อย่างนี้ละ (หลวงพ่เคลื่อนไหวกาย) หน้าที่ของรูป

มันเป็นแบบนี้ แต่ตัวที่รู้ว่ากายมันขยับคือใจ เรียกว่า
นามก็ได้ เรียกว่าวิญญาณก็ได้ ก็วิญญาณแปลว่า
รอบรู้ละ เข้าใจไหม ?

ผู้ฟัง : ฟังแล้วเข้าใจว่าแปลได้หลายอย่าง วิญญาณแปลว่า
รอบรู้ก็ได้ แปลว่ารู้...

หลวงพ่ : แปลว่ารู้นั้นแหละ เราไม่เข้าใจอันนั้นแหละ

ผู้ฟัง : เป็นนามธรรม ?

หลวงพ่ : **ธรรมะ** คืออะไร ทีนี้, ธรรมะก็คือตัวของคุณนั่นเอง.
กำมือก็เป็นธรรมะ, นีธรรม (ทำ) แล้วนี่ (หลวงพ่
กำมือขึ้นมาข้างหน้า) นีธรรม (ทำ) แล้วนี่ (หลวงพ่
ประนมมือไหว้) ; ทำดี ทำชั่ว, อันนี้มันเป็นโลกียธรรม
ทำดีเขาก็ว่าคนนั้นทำดี คนนั้นทำไม่ดีก็ว่าทำชั่ว โลก
เขาพูดอย่างนั้น ธรรมก็คือคนเรานี่เองทำ การกระทำ
ด้วยคำพูดอย่างหนึ่ง การกระทำด้วยมือด้วยเท้า
อย่างหนึ่ง การกระทำทางใจอย่างหนึ่ง นี่เพราะเรา
มัวไปหา - ธรรมะก็เลยไม่เข้าใจว่าธรรมะมันเป็น -
อย่างไร เข้าใจว่าเป็นแสงเป็นสี หลวงพ่เอง ทีแรก
ก็เคยเข้าใจอย่างนั้นนะ

ผู้ฟัง : เท่าที่ผมเข้าใจนะครับ ตามที่ศึกษามา ธรรมะก็คือ
ความจริงในธรรมชาติ ความจริงต่างๆ อย่างที่พระพุทธเจ้า

ท่านสอนท่านก็ชี้ให้เราเห็นความจริงใช่ไหมครับ ว่าอะไรเป็นอะไร เป็นไปตามความที่เป็นจริง สิ่งที่เกิดขึ้นมันก็เนื่องมาจากอีกสิ่งหนึ่ง แล้วมันก็สืบต่ออย่างนั้นใช่ไหมครับ อันนั้นก็เป็นเรื่องของความจริง ไม่ว่าจะอะไรก็ตามตั้งแต่ปรมาณูหรืออะไรทั้งหมดหรืออย่างชีวิตของเราที่เปลี่ยนแปลงไป มันก็ต้องเป็นไปตามครรลองที่มันจะต้องเป็นไป เป็นไปตามความจริงตามเหตุตามผล อันนี้คือธรรมะคือความจริงเท่าที่ผมเข้าใจนะครับ อาจจะผิดถูกยังไงไม่ทราบ แต่จากการศึกษามาผมเข้าใจอย่างนั้น หรืออย่างทีหลวงพ่อกฤษณะชี้แจงเรื่องอริยสัจสี่ มันก็เป็นความจริงในบรรดาความจริงที่มีอยู่ในโลก หรือว่าที่มีอยู่ในจักรวาลหรืออะไรทั้งหมด มันก็เป็นความจริงอันหนึ่ง เท่าที่ผมเข้าใจนะครับ ผมเข้าใจว่า สิ่งที่พระพุทธเจ้าท่านพยายามสอนก็คือสอนให้เรามองเห็นว่า อะไรเป็นความจริง เปรียบว่าอะไรต่างๆ ในโลกนี้เป็นทุกข์ เป็นทุกข์ทั้งนั้น เราบางคนก็หลงละเมอเห็นทุกข์ว่าเป็นสุขก็ไปไขว่คว้าเอาไว้แต่ความจริงมันเป็นทุกข์ หรืออย่างทีสอนว่าอนิจจัง-ทุกขัง-อนัตตา อันนี้ก็เป็นความจริงที่เราต้องประสบอยู่ทุกวัน อันนี้เป็นเรื่องที่ผมเข้าใจ สรุปว่าเท่าที่ผมเข้าใจก็คือว่า คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า

ที่สำคัญก็คือ ให้รู้ว่าเรื่องจริงเป็นยังไง ความจริงใน
สากลโลกเป็นอย่างไร ในตัวเรา ในสังคมของเรา
ในทุกๆ อย่างทั้งสิ้นทั้งปวงว่าความจริงเป็นอย่างไร
ถ้าเรารู้ความจริงว่า สิ่งนี้คือทุกข์เราก็อย่าไปยึดถือ
มันไว้ เราก็ไม่ทุกข์หรือมีน้อยลง หรือแม้แต่ว่า
ความสุขก็อย่าไปหลงว่าสิ่งนี้เป็นความสุข อย่าไป
ไขว่คว้าเอาไว้ ไม่ว่าเราจะไขว่คว้ายังไง มันก็ไม่อยู่กับเรา
ถึงเวลาที่มันจะต้องผ่านไปมันก็ต้องผ่านไป อันนี้ครับ
เท่าที่ผมเข้าใจ

หลวงพ่ : คนที่มีปัญญาก็สามารถมองเห็น. คนที่เคยศึกษา
เล่าเรียนมาก็คิด. อันนี้ : มันยังเป็นความคิด, มันก็
เป็นทุกข์.

ผู้ฟัง : จริง

หลวงพ่ : แต่สิ่งที่หลวงพ่พูดนั้น :
ตัวสมุทัย คือ ตัวคิด เท่านั้น ;
ธรรมะ ก็คือ ตัวเราทั้งหมดนี่เลยเป็นธรรม.

ผู้ฟัง : ก็เป็นส่วนหนึ่งใช่ไหมครับ ?

หลวงพ่ : เป็นส่วนหนึ่ง

ผู้ฟัง : เป็นส่วนหนึ่งของสิ่งที่เรียกว่าธรรมะ ?

หลวงพ่ : เป็นธรรมะ.

คือ อย่างเช่นคุณ...กับคุณ...ก็เป็นธรรมะเหมือนกับ
ตัวหลวงพ่ แต่การกระทำอาจไม่เหมือนกัน ตัวทุกคน
เป็นธรรมะ คือตัวคนนั้นแหละตัวธรรมะ ส่วนธรรมะ
รอบๆ ตัวเรา นี่ มันก็เป็นธรรมะเรื่องนอกตัวเรา

ผู้ฟัง : ก็เป็นธรรมะอีกส่วนหนึ่ง ?

หลวงพ่ : เป็นธรรมะส่วนหนึ่ง. อันนั้นศึกษาไม่จบ **ตอนที่จะ
ศึกษาจบได้ก็คือศึกษาที่ตัวเราโดยเฉพาะ** ศึกษาที่
ตัวเราว่า - ธรรมะคืออะไร ธรรมะก็คือตัวเรานี่แหละ
คือตัวคนนั้นแหละ. การกระทำทุกอย่างเป็นธรรมะ :
ถ้าทำดีเขาก็เรียกว่าเป็นธรรมะ ถ้าทำไม่ดีเขาก็เรียกว่า
เป็นอธรรม, คำพูดทุกอย่างถ้าพูดดีเขาก็ว่าเป็นธรรมะ
ถ้าพูดไม่ดีเขาก็ว่าเป็นอธรรม, บัดนี้ ใจของทุกคน
นั้นแหละคิดขึ้นมาดี เขาก็เรียกว่าเป็นธรรมะ คิดไม่ดี
เขาก็เรียกว่าเป็นอธรรม ; ก็สามทำ (ธรรม) เท่านั้นเอง -
มีการกระทำด้วยร่างกาย ด้วยรูปนะ การกระทำด้วย
คำพูด และการกระทำด้วยใจนะ ; นี้ รวมเข้ามาแล้ว
การกระทำด้วยกายด้วยรูปอันนี้ และการกระทำด้วย
คำพูด มันก็มาจากใจทั้งนั้น.
อันนี้เราไม่ต้องศึกษา (หลวงพ่จับแขนท่านเอง)
กายเราศึกษาไม่จบ จะศึกษามันก็จบได้แต่ว่ามันไกล

ถึงจะศึกษาคำพูด คำพูดมันก็ยังไกล ; **ศึกษาที่ใจ.**
อ้าว ! มันคิดมาจากที่ไหน เราไปค้นหาก็ไม่ได้ พอดีเรา
ทำความรู้สึกตัว, คือวิญญาณนี้ วิญญาณแปลว่ารู้,
มันเคลื่อนไหวก็รู้ มันกะพริบตาก็รู้ มันหายใจก็รู้
มันคิดขึ้นมาอีก อ้อ !

อันที่มันกะพริบตา มันหายใจ มันเคลื่อนไหวนี้
คนอื่นมองเห็น จิตใจมันคิดขึ้นมา คนอื่นมองไม่เห็น
ตัวเองก็ไม่เคยรู้มัน บัดนี้ เราก็มารู้สึกตัว พอมัน
คิดขึ้นมาเราก็รู้, อย่างที่หลวงพ่อบุญได้ไว้ในหนังสือ
การประจักษ์แจ้งสังขะ :

หลวงพ่อบุญเดินกลับไปกลับมามันคิด อ้อ ! มันคิดแล้ว
ครั้งแรกหลวงพ่อบุญไม่รู้คล้ายกับว่ามีคนมาผลัดตรงสี่ข้าง
เอ๊ะ ! เรื่องอะไร มันเป็นอย่างไงมองไม่เห็น ก็เลยเดิน
กลับไปกลับมาต่อ คิดขึ้นมาครั้งที่สอง อ้อ ! มันคิด
นี่นะจึงค่อยรู้สึกตัวว่ามันคิด พอดีมันคิดแล้วเราก็
ทำความรู้สึกตัว, สมมติเอา, ทำเหมือนแมวกับหนู
ถ้าแมวไปจ้องรูหนูๆ มันจะไม่ออกมา ถ้าแมวไป
มองหนูๆ มันรู้มันไม่ออกมา แมวก็จับหนูไม่ได้. ที่นี้
แมวมันทำที่เป็นไม่สนใจ มันไม่ดูหนู พอหนูออกมา
แมวมันจับหนูทันที, แต่ตอนนี้สมมติว่าแมวตัวเล็ก
หนูตัวโต, พอดีหนูออกมา แมวจับทันที หนูมันตกใจ

กลัวแมว มันก็วิ่งไป แมวจึงติดหนุไปด้วย ; นี่ตอนนี่
เราทุกข์แล้วนี่, พอดีมันคิดปั๊บ - เราเข้าไปในความคิด
แล้วนี่ มันติดไปกับความคิดแล้ว วางไม่เป็นจนมัน
เหนื่อยมันจึงวาง อย่างคุณ...พูดว่า เราไปทำให้มันรำเริง
อย่างนั้นอย่างนี้มันก็หายไปของมันเอง แต่ความจริง
อันนั้นมันไม่หาย. บัดนี้, เราอย่าไปโทษแมว เราเพียง
ให้อาหารแมว แมวมันอ้วนตัวโต ถึงหนุมันจะโต
ขนาดไหนก็ตาม คราวนี้แมวมันมีกำลังแล้ว ; พอดี
มันคิด - ปั๊บ - เราเห็น - ปั๊บ - , จะเรียกว่า ตัวสติก็ได้
ปัญญาที่ว่าได้ หรือวิญญาน-รู้ก็ว่าได้ จะว่าอย่างไร
ก็ได้มันเป็นเพียงเรื่องสมมติพูด, พอดีมันคิดปั๊บ
เราเห็นความคิดมันหยุดทันที, นี่ - มรรคต้องเจริญ
ตัวนี้ ต้องทำตัวนี้บ่อยๆ พอดีมันคิด - ปั๊บ- เห็น
คิด - ปั๊บ - เห็น, มรรคต้องเจริญ.

บัดนี้, นับแต่นี้ มันก็จะค่อยๆ คลายเกลียวมันออก
คลายออก - คลายออก - คลายออก จนมันหลุดออก
จากกันเมื่อใด ก็แปลว่า **นิโรธ**. แต่นี้เป็นคำพูดนะ
มันจะลดไปเป็นตัวๆ ไปนะ สมมติเอา อย่างที่โทะสะ -
โมะหะ - โลกะ นี่นะ ความจริงโทะสะ - โมะหะ - โลกะ
มันไม่มีเหมือนกันกับเอาเหรียญวางใส่มือคุณเมื่อก็ขึ้นะ
คุณไปจับมันเท่านั้นเอง

ผู้ฟัง : ไปกำไว้

หลวงพ่ : ไปกำไว้เท่านั้นเอง. พอตีมันไปหล่นใส่มือปู่เราก็วางปั๊บ มันก็ไม่ติด. มันต้องละอันนี้ก่อน. มันเป็นเองแล้วนี่ มันเป็นเองแล้วนะ ตอนนี่

ผู้ฟัง : ไม่ต้องไปคิดว่าอันนี้ควรไม่ควร ?

หลวงพ่ : ไม่ต้อง

ผู้ฟัง : ไม่ต้องไปพิจารณาว่าอันนี้มันทุกข์มันไม่ใช่ความสุข ไม่ควรเอาไว้ ควรละ ไม่ต้องคิดเลยใช่ไหม ?

หลวงพ่ : ไม่ต้องคิด. อันนี้เขาเรียกว่าเหตุการณ์. คนมีปัญญา เขาก็มาพิจารณาเหตุการณ์ว่าคราวที่แล้วมันโกรธนะ เอ๊ะ ! มันโกรธเป็นทุกข์ คราวหลังเราก็พยายามจะ ไม่ให้มันโกรธ ; นี้เรียกว่า ใช้เหตุการณ์กับประสบการณ์, ซึ่งมันก็จะเข้าไปรวมที่ใจทีเดียว. การแก้ด้วยเหตุการณ์ และแก้ด้วยประสบการณ์มันก็จะไปรวมที่ใจ. พอตี มันคิดปั๊บมันก็ไปรวมที่ใจ มันก็เสร็จเรื่อง มันจะค่อย เป็นไป ตามขั้นตอนของมัน, ตามลำดับ, เปรียบเหมือน เราเปิดของที่คว่ำ เราเปิดทีละนิดๆ จนมันหงายขึ้นมา จนหมด. มันเป็นอย่างนั้น. ทุกคนต้องไปที่นั่น เขา จะถือลัทธิใดก็ตาม นิกายใดก็ตาม ศาสนาใดก็ตาม ต้องไปที่นั่น ที่ว่าทุกคนต้องไปนี้ - ที่หลวงพ่พูดนี้

คือทุกคนต้องตาย นับถือศาสนาใดก็ตาย คนไทยก็ตาย คือถือศาสนาพุทธก็ตาย ถือศาสนาใดก็ตาย **ความตาย เป็นสิ่งที่แน่นอนที่สุด** เราจึงว่า - **สิ่งนี้ก็แน่นอนที่สุด** ต้องเกิดขึ้นกับทุกคน จะหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงว่า ให้เรา พังไว้เสียแต่เนิ่นๆ เท่านั้นเอง จะได้รู้จักวิธีทำ, วิธีเป็น ไว้แต่ต้น. ไม่ใช่ที่เราไม่ทำอย่างนั้นอย่างโน้นแล้วจะเป็น อย่างนี้ไม่ได้, ไม่ต้องทำอย่างอื่นก็ได้ มาทำอย่างนี้เลย ที่เดียวก็ได้เหมือนกัน.

ผู้ฟัง : เรื่องตายนี้นะครับ ก็ได้อ่านหนังสือว่าให้ตายเสียก่อน ตายจริง แล้วมันก็ไม่หวั่นแล้ว ก็ตายจริงมันก็เป็น เรื่องธรรมดา เป็นเรื่องที่ว่าวิญญาณจะแยกออกจาก กายไปเมื่อถึงเวลาใช่ไหมครับ ถ้าเราตายเสียก่อน ตายได้ ก็อย่างที่หลวงพ่อบุญนี้ ว่าเราปล่อยวางเสีย เราอย่าไปกำไว้ มันก็พ้นไป พ้นไปจากความห่วง

ผู้ฟัง : คือคนกลัวตายก็ทำให้เกิดทุกข์

ผู้ฟัง : คือมองให้เห็นความจริงว่า มันเป็นไปตามที่มันจะต้องเป็นไป ไม่มีอะไรที่เที่ยง เป็นอนัตตา อะไรก็ไม่ใช่ของเรา

หลวงพ่อบุญ : อันนั้น ตำราเขาพูดเอาไว้อย่างนั้น, อันนี้ ก็คือตอนที่ นิโรธ - ตัวทำให้แจ้งนี้เอง คือ เรารู้แล้วจะไปสงสัย เรื่องอะไรอีก - เท่านั้นเอง

ผู้ฟัง : มันคือตัวนิพพานใช่ไหมครับ ?

หลวงพ่อบ : ตัวนิพพานนั่นแหละ นิพพานกับตาย ตายก็เรียก นิพพานก็เรียก เย็นก็เรียก สงบก็เรียก หยุดก็เรียก แล้วแต่จะพูด ก็พระพุทธเจ้าท่านมีปัญญาพูด พูดกับคนระดับนี้ก็จะยกระดับนี้มาพูด พูดกับคนระดับนั้นจะยกระดับนั้นมาพูดเท่านั้นเอง

ผู้ฟัง : อย่างที่ว่าไปนิพพานก่อนตายจริงหมายความว่าปล่อยวางให้หมด สงบอย่างที่ท่านพูด ปล่อยชะงักเท่ากับหลุดพ้นจากความทุกข์ยาก หลุดพ้นจากความห่วงจากอะไรทุกอย่างใช่ไหมครับ พ้นจากทุกอย่างก็หมดเรื่องกัน ?

หลวงพ่อบ : คือ **มันมีแล้วนี่** คือมันมีในคนทุกคนแล้วนี่ ที่หลวงพ่อบพูดนี่นะ

ผู้ฟัง : หมายถึงความปล่อยวางใช่ไหมครับ ?

หลวงพ่อบ : จะพูดว่าปล่อยวางก็ได้ จะพูดว่าความไม่ทุกข์ก็ได้

ผู้ฟัง : คือ ท่านหมายถึงในตัวคนทุกคนมีอะไรเสมอเหมือนกันหมด มีอะไรอยู่แล้วทั้งนั้นแหละ แล้วแต่ใครจะมาใช้มันให้ถูก เหมือนกับมาคลายเกลียวนอตให้มันเป็นให้มันถูกทาง ให้มันถูกจังหวะ มันก็พ้นได้ อย่างนั้นใช่ไหมครับ ?

หลวงพ่ : ไช้ ให้เรารู้วิธี

ผู้ฟัง : ไช้ ให้เรารู้วิธี ทำให้มันถูกทาง อย่าไปชนทางตรงข้าม ก็เกาะแน่นหนักเข้าไปอีก

ผู้ฟัง : เมื่อกี้หลวงพ่บอกว่า ถ้าเผื่อว่ามารู้สึกอยู่ที่การ เคลื่อนไหวแล้ว มันคิดก็รู้ แล้วก็ไม่ได้ตามไป....

ผู้ฟัง : อันนั้นอย่างนี้ เท่าที่ผมฟังหลวงพ่พอเรามีความรู้สึก นั้นมา เราเตือนตัวเราเอง เราขยับมือ เปลี่ยนแขน เปลี่ยนท่ามันเสียเรื่อย ๆ มันจะได้ไม่เตลิดไป คือ ให้มันหยุดเสียก่อน หยุดคิด คือให้มันรู้ตัว อย่างนั้น ไช้ไหมครับ ?

หลวงพ่ : ทุกคน พอดีมันคิดปุ๊บ

เราอยากให้มีมันหยุดนะ, มันเป็นสองคิดแล้วนี่, มันคิด ของมันคนเดียว, เราอยากให้มีมันหยุด มันเป็นสองคิด แล้ว ; นี่เป็นสองทุกข์แล้ว. พอดีมันคิดปุ๊บ เรารู้สึกตัว มันหายไปเอง

ผู้ฟัง : รีบปล่อยเสีย แทนที่จะก้าวไปขั้นที่สอง

หลวงพ่ : ดูอยู่ที่ตรงนี้. ไม่ใช่เอาตาดูนะ ให้มันรู้สึกอยู่ที่ตรงนี้แหละ มันจะค่อยเคลื่อนตัวของมันไปเอง เพราะเราได้ตั้งทางแล้ว พระพุทธเจ้าท่านตรัสสอนเอาไว้ว่า

การตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า นั่นเพราะการกระทำทางจิตทางใจ ไซ้ใหม่ ? เราไม่เคยรู้ว่าทำทางจิตทางใจนั้น ทำอย่างไร, เพียงแต่ว่าพอมันคิดเราก็อยากไม่ให้มันคิด ถ้าคิดทางไม่ตื่นะ เราก็อยากไม่ให้มันคิด. แต่ถ้ามันคิดดีเราก็ต้องการให้มันคิด ; แนะ ! มันเป็นสองทุกซ์ มันเพิ่มอยู่เสมอไป. นี่คือเราไม่รู้จักสมาธิ ไม่รู้จักความสงบ เมื่อพูดถึงสมาธิเราก็อไปสร้างมันขึ้นมา สมาธิกับความสงบเป็นคำเดียวกัน สมาธิแปลว่าตั้งใจนั่นเอง มันคิดขึ้นมาก็อรู้สึก ถ้าไม่ตั้งใจก็จะไม่รู้หอรอกนะ อย่างที่คุณเคลื่อนไหวเขียนหนังสือ ถ้าไม่ตั้งใจจะออู้การเขียนหนังสือ ผิด - ถูกจะออู้ แต่เมื่อตั้งใจแล้วเขียนหนังสือผิด - ถูกต้องออู้ แนะ ! เป็นอย่างนั้น คือว่าสมาธิอันนี้ไม่ใช่ไปนั่ง ไม่ใช่ไปอะไรทั้งหมด

ผู้ฟัง : เพราะฉะนั้น การที่คนเราเอามาพิจารณาว่า เอ๊ะ สิ่งนี้ไม่ควรรยึดมั่น ถือมั่น เป็นอนิจจัง เป็นทุกขัง เป็นอนัตตา ควรจะปล่อยวางเสีย การที่เขาพิจารณาอย่างนี้ก็ไม่ใช่ทางปฏิบัติแล้วใช่ใหมครับ ?

หลวงพ่อบ : ไม่ มันเพิ่มขึ้นแล้วนั้นนะ มันไปทำขึ้นมาแล้ว เขาเรียกว่าประสบการณ์หรือว่าคิด

ผู้ฟัง : ไม่ใช่มรรค ?

หลวงพ่ : ไม่ใช่

ผู้ฟัง : หลวงพ่คะ หลวงพ่บอกว่าให้ปล่อยวางความคิด :
ให้ทุกข์เสียก่อนค่อยมาปล่อยวาง, หรือว่าขณะที่เรา
ปกติเราก็มาปล่อยวางความคิดได้ ?

หลวงพ่ : มันคิดแล้วมันวางมันเองนั่น อันนั้นมันทุกข์แล้วนั่น,
จนมันทุกข์จนประสบการณ์มันหนัก มันเป็นเกลียวแน่น
หมุนไม่ออกแล้ว มันทุกข์ทนไม่ไหวแล้ว, มันติดไป
แล้วนั่นนะ.

ผู้ฟัง : หมายความว่า ขณะที่เรายังปกติ เราควรจะหัดปล่อยวาง
ความคิดใช่ไหมคะ ?

หลวงพ่ : ก็นั่นแหละเป็นการฝึกหัด ทำบ่อยๆ เรียกว่ามรรค
ต้องเจริญ

ผู้ฟัง : ไม่ต้องรอให้มันทุกข์แล้วค่อยทำ ?

หลวงพ่ : เอ้อ นั่นแหละ. พอดีมันคิด เราไม่ต้องมีทุกข์อะไร,
พอดีมันคิด - บ๊ีบ - ขึ้นมา เราเห็น - เรารู้ - เราเข้าใจ
มันหยุดมันเอง มันเป็นของมันเอง

ผู้ฟัง : เช่นนี้ การที่เราพิจารณาว่า อันนี้ อนิจจัง - ทุกขัง -
อนัตตา มันก็ยังไม่เป็นของมันเอง ยังเป็นการพิจารณา
อยู่ จึงยังไม่ใช่การกระทำทางจิตทางใจ ?

หลวงพ่อก : ไม้. มันเป็นวิตกวิจารณ์, เป็นคิดไป.

ผู้ฟัง : ที่หลวงพ่อกว่า พอคิดปุ๊ปก็มารู้สึก รู้สึกที่ตัว อันนี้ต่างหากที่จะเป็นผลให้มันหลุดเองใช่ไหมครับ ?

หลวงพ่อก : ใช่ นั่นแหละ

ผู้ฟัง : คนทั่วไปเขาสอนว่า มันเป็นทุกขัง - อนิจจัง - อนัตตา ผมยังเคยเข้าใจไปว่า พระพุทธเจ้าตรัสรู้เพราะคิดได้ว่า อันนี้เป็นทุกขัง เป็นอนิจจัง เป็นอนัตตา ตามโรงเรียน เขาก็สอนกันอย่างนั้น...

ผู้ฟัง : ผมว่าต้องดูจุดประสงค์ ดูกาละ อย่างที่ท่านว่ามันมีอยู่ในตัวแล้ว อย่าไปเอาทุกข์สองซ้อน ผมว่าการจะคิดพิจารณาคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า หรือสิ่งต่างๆ หรืออย่างที่หลวงพ่อกสอนนี้ ผมว่ามันต้องมองจากหลายๆ ทางว่าควรจะทำอย่างไรในขณะนั้น จึงจะถูกต้อง จึงจะเหมาะสม

หลวงพ่อก : คือว่า ทุกขัง - อนิจจัง - อนัตตานี้ พระพุทธเจ้าท่านก็มาหาวิธีพูดเพื่อให้คนรู้จักเรื่องนี้, ส่วนข้อสำคัญนั้นคือ ให้ทำ ให้มันรู้ ให้มันเป็น, ไม่ใช่ให้มันรู้มาโดยสัญญาคิด. (รู้จากการศึกษาตำรา, ตริตรองเข้าใจตามเหตุผล ฯลฯ)

ผู้ฟัง : ที่หลวงพ่อบอกว่า ทำอย่างไรที่หลวงพ่อบอกแล้วมันจะเป็นเอง แสดงว่าเมื่อเป็นแล้วจึงจะเกิดความรู้ตามมา ไม่ใช่ไปพิจารณาตามความรู้ก่อนแล้วมันถึงจะเป็น ไม่ใช่ไหมครับ ?

หลวงพ่อบอก : ไม่ใช่.

ผู้ฟัง : ขอบคุณมากครับ เป็นพระคุณที่กรุณาชี้แจงให้เข้าใจ.

๑. เอามือวางไว้ที่ขาทั้งสองข้าง...คว่ำไว้

๒. พลิกมือขวาตะแคงขึ้น...ทำซ้ำ ๆ...ให้รู้สึก

๓. ยกมือขวาขึ้นครึ่งตัว...ให้รู้สึก...

มันหยุดก็ให้รู้สึก

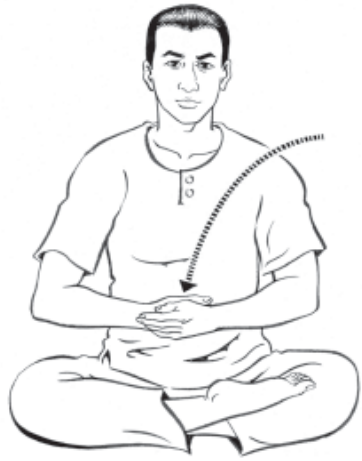
๔. เอามือขวามาที่สะดือ...ให้รู้สึก

๕. พลิกมือซ้ายตะแคงขึ้น...ให้รู้สึก

๖. ยกมือซ้ายขึ้นครึ่งตัว...ให้มีความรู้สึก

๗. เอามือซ้ายมาที่สะดือ...ให้รู้สึก

๘. เลื่อนมือขวาขึ้นหน้าอก...ให้รู้สึก

๙. เอามือขวาออกตรงข้าง...ให้รู้สึก

๑๐. ลดมือขวาลงที่ขาขวา ตะแคงไว้...ให้รู้สึก

๑๑. คว่ำมือขวาลงที่ขาขวา...ให้รู้สึก

๑๒. เลื่อนมือซ้ายขึ้นที่หน้าอก...

ให้มีความรู้สึก

๑๓. เอามือซ้ายออกมาตรงข้าง...

ให้มีความรู้สึก

๑๔. ลดมือซ้ายลงที่ขาซ้าย ตะแคงไว้...

ให้มีความรู้สึก

๑๕. คว่ำมือซ้ายลงที่ขาซ้าย...ให้รู้สึก

ทำต่อไปเรื่อยๆ...ให้รู้สึก

ก ล า ม สู่ ต ร

๑. อย่าด่วนเชื่อถือโดยการฟังตามกันมา	มา อนุสุสวเน
๒. อย่าด่วนเชื่อถือโดยเห็นทำตามกันมา	มา ปรมุปราย
๓. อย่าด่วนเชื่อถือโดยมีการเล่าลือกันมา	มา อิติกิริย
๔. อย่าด่วนเชื่อถือโดยการอ้างตำรา	มา ปิฎกสมุปทาเนน
๕. อย่าด่วนเชื่อถือโดยนัยหรือความคาดหมาย	มา นย เหตุ
๖. อย่าด่วนเชื่อถือโดยตรรกคือตรรกคิดเอาเอง	มา ตกุกเหตุ
๗. อย่าด่วนเชื่อถือโดยคิดตามอาการเป็นไป	มา อาการปริวิตุกเณ
๘. อย่าด่วนเชื่อถือโดยชอบใจว่าตรงตามหลักของตน	มา ทิฎฐินิซุฆมานกุกนุติยา
๙. อย่าด่วนเชื่อถือโดยเห็นว่าเป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือ	มา กภาพรูปตาย
๑๐. อย่าด่วนเชื่อถือโดยเห็นว่าเป็นครูบาอาจารย์ของเรา	มา สมโณ โน ครูติ

รายนามคณะแพทย์ผู้ทำการผ่าตัดและให้การรักษา
หลวงพ่อกุศล จิตตสุโข ที่โรงพยาบาลสมิติเวช มีดังนี้คือ

น.พ.วัฒนา สุพรหมจักร

น.พ.ณรงค์ศักดิ์ เกียรติขจรธาดา

น.พ.เจริญ สุวรรณวิไล

น.พ.วิรัตน์ ชื่นอ้อม

น.พ.โอบาส วัชรรักษ์

น.พ.วิบูลย์ ไชตีสกุลรัตน์